

Szczecin, 8.12.2019 r.

prof. dr hab. Zbigniew Romańczuk
Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Malarstwa
Kolegium Sztuk Wizualnych

Recenzja

Zleceniodawca recenzji

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Wydział Grafiki

Pismo z dnia 13.11.2019 r., informujące o wyznaczenie mojej osoby przez CK recenzentem komisji habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pani dr Moniki Niwelińskiej, nr sprawy WG-521-2/2019. Do zlecenia została dołączona dokumentacja złożona przez habilitantkę:

1. Autoreferat.
2. Opis działalności twórczej, dydaktycznej i naukowej.
3. Portfolio. Dokumentacja projektu *Inne Entropie*.

Dane habilitantki

Pani dr Monika Niwelińska w latach 1996–1998 studiowała na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na kierunku filozofia. W latach 1998–2004 studiowała na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (specjalizacja w zakresie grafiki warsztatowej). W trakcie studiów w 2001 r. przebywała na stypendium w ramach programu CEEPUS na Wydziale Grafiki w Universitatea de Arte si Design w Cluj-Napoca w Rumunii. W 2002 r. przebywała w ramach programu stypendialnego Socrates/Erasmus w Akademii der Bildenden Künste w Wiedniu w Austrii.

W 2004 r. obroniła z wyróżnieniem dyplom pt. *Engram*, zrealizowany w Pracowni Miedziorytu na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie pod kierunkiem prof. Stanisława Wejmana.

Po ukończeniu Akademii w latach 2005–2007 przebywała na stypendium w University of Alberta w Edmonton, Kanada w Departament of Art and Design. W 2007 r. uzyskała dyplom

Master of Fine Arts (MFA) in Printmaking przyznany przez University of Alberta w Edmonton, Kanada, praca dyplomowa pt. *(dis)appearance*, promotorzy, prof. Liz Ingram, prof. Sean Caufield.

W 2013 r. uzyskała stopień doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplina artystyczna sztuki piękne, praca doktorska pt. *Obraz utajony* zrealizowana na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Habilitantka była związana pracą jako pedagog oraz artysta:

– od 1 października 2007 do 30 czerwca 2008 – praca na stanowisku asystenta /godziny zlecone/ w Katedrze Rysunku i Malarstwa na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, zajęcia dla pierwszego roku w Pracowni Rysunku prowadzonej przez dr hab. Joannę Kaiser-Plaskowską, prof. ASP,

– od 1 października 2008 do 30 września 2009 – praca na stanowisku asystenta /pełny etat/ w Pracowni Rysunku II, kierowanej przez prof. Włodzimierza Kotkowskiego,

– od 1 października 2009 roku do 30 września 2014 – praca na stanowisku asystenta w Pracowni Rysunku I, kierowanej przez dr hab. Joannę Kaiser-Plaskowską, prof. ASP,

– od 1 października 2014 do chwili obecnej, praca na stanowisku adiunkta w Pracowni Rysunku I, kierowanej przez dr hab. Joannę Kaiser-Plaskowską, prof. ASP.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, popularyzatorskich, organizacyjnych, naukowych i artystycznych

Dr Monika Niwelińska prowadzi bardzo aktywną działalność dydaktyczną. W latach 2005–2007 odbywając staż asystencki (*Teaching Assistantship*) oraz równolegle staż naukowy (*Research Assistantship*) w Departament of Art and Design, University of Alberta w Edmonton, w Kanadzie, pracowała najpierw jako asystent prowadząc zajęcia w zakresie grafiki warsztatowej: miedzioryt, wkłęsłodruk, serigrafia, techniki światłoczułe, photo-intaglio, następnie jako wykładowca prowadziła przedmioty: miedzioryt, intaglio, rysunek. W latach 2007–2008 pracując na stanowisku asystenta w Katedrze Rysunku i Malarstwa na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, napisała autorski program zajęć, jak również opracowała zadania z zakresu anatomii (*Rysunek badawczy, studium anatomiczne*) oraz krótkie kompendium towarzyszące zadaniom zatytułowane *Artyści o anatomii, od konstrukcji szkieletu do pełnego przedstawienia ciała ludzkiego*. W 2008 roku, brała udział w międzynarodowym

symposium uczelni artystycznych INTERPRINT organizowanym przez University of the Arts w Londynie, gdzie prowadziła warsztaty graficzne z zakresu miedziorytu i wklęsłodruku. W 2008 roku, na zaproszenie Universidad del País Vasco w Bilbao w Hiszpanii, prowadziła warsztaty graficzne. W marcu 2009 roku, prowadziła warsztaty graficzne w zakresie technologii photo-intaglio na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego. W 2009 roku, zainicjowała i koordynowała projekt współpracy pomiędzy Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie a Katedrą Anatomii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w zakresie prowadzenia zajęć z anatomii dla studentów Wydziału Grafiki. W 2013 roku w ramach stypendium przeprowadziła serię wykładów, warsztatów i prezentacji związanych z tematem obrazowania światłoczułego na podstawie badań i rezultatów pracy doktorskiej na Accademia di Belle Arti di Brera in Milano, Italy. Od 2014 roku na stałe współpracuje ze School of the Art Institute of Chicago, Department of Photography (SAIC), Chicago, IL, USA przy projektach artystycznych i edukacyjnych. W roku akademickim 2015/2016 prowadziła zajęcia na studiach niestacjonarnych I stopnia *Struktura dzieła* oraz *Perspektywa i iluzja przestrzeni*. Trzy najlepsze realizacje zostały zakwalifikowane do wystawy prac studentów ASP w ramach Festiwalu Nauki 2016.

Oprócz prowadzenia zajęć dydaktycznych dr Monika Niwelińska wykazuje się aktywnością organizacyjną. W 2009 roku zorganizowała naukową wycieczkę studentów drugiego i trzeciego roku do Wiednia. Program wyjazdu obejmował zwiedzanie kolekcji muzeów i galerii, wizytę w pracowniach Akademii der Bildenden Künste w Wiedniu, a także spotkania ze współczesnymi artystami (Paweł Althamer, Ute Meta Bauer, Gunter Damisch, Peter Kogler). W 2011 roku, w ramach realizacji projektu naukowego współpracy z zagranicą, przygotowała wyjazd grupy pedagogów i studentów Wydziału Grafiki na Biennale Sztuki w Wenecji. W 2012 roku, wraz z dr Katarzyną Skrobiszewską i mgr Arturem Blusiewiczem, była organizatorem wyjazdu pedagogów i studentów na wystawę *Documenta* w Kassel, Niemcy. Przez dwa kolejne lata, w roku akademickim 2014/2015 oraz 2015/2016 była koordynatorką współorganizowanego przez Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie Festiwalu Nauki i Sztuki.

W 2019 roku otrzymała stypendium artystyczno-naukowe Fundacji Kościuszkowskiej w School of the Art Institute of Chicago (SAIC) w Chicago, na wydziale fotografii (Department of Photography). Projekt stypendialny obejmował semestralny cykl autorskich wykładów i zajęć ze studentami (*status visiting artist and visiting professor*) oraz realizację projektu artystycznego (*dis)appearances* we współpracy z Fermi National Accelerator Laboratory

(Fermilab), amerykańskim ośrodkiem badań nad fizyką cząstek elementarnych i fizyką wysokich energii.

Równolegle z działalnością dydaktyczną i organizacyjną dr Monika Niwelińska prowadziła działalność naukową. W latach 2001–2019 brała udział w ponad dwudziestu krajowych i międzynarodowych konferencjach i sympozjach naukowych m.in. University of Connecticut School of Fine Arts w USA (2003), University of the Arts, Londyn (2008), Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (2009), Bilbao Arte Foundation Bilbao, Hiszpania (2008), International Printmaking Symposium w Kloster Bentlage Rheine Germany (2012), School of Art Institute of Chicago, USA (2013), Dom Pracy Twórczej ASP w Krakowie, Zakopane (2014), Rhode Island School of Design, USA (2015), Department of Art, School of Humanities and Sciences, Ithaca College, NY, USA (2017), Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (2018), Chicago, IL, USA (2019).

W latach 2013–2019 dr Monika Niwelińska zrealizowała pięć projektów naukowo-badawczych: *Badania nad zjawiskiem zacierania się granic gatunków (blurring genre boundaries)* (2013–2014), *Ożywianie Martwego Języka, repetycje stylistyczne i warsztatowe w sztuce współczesnej* (2014–2016), *Inne Entropie. Zapis światłoczuły przestrzeni popromiennych. Entropia miejsca / entropia obrazu* (2017–2018), *Hidden Entropy* (2016–2017), *Art & science (dis)appearances* (2019).

Dr Monika Niwelińska uczestniczyła w komisjach uczelnianych i zewnętrznych. W 2014 r. była przewodniczącą jury w konkursie na autoportret organizowanym przez Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. J. Kłuzy w Krakowie. W 2014–2016 r. brała udział w Międzywydziałowej Komisji ds. Festiwalu Nauki i Sztuki organizowanego pod patronatem UNESCO, opieka kuratorska i koordynacja projektów. W 2015–2016 r. była członkiem Wydziałowej Komisji Wyborczej na Wydziale Grafiki.

W latach 2014–2016 była recenzentką czterech prac magisterskich. Niezależnie od tego, we współpracy i na zaproszenie programu *FULBRIGHT* Poland, realizowanego przez Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta, od 2017 roku jest recenzentem wniosków w zakresie sztuk wizualnych, członkiem komisji oceniającej aplikacje do programów stypendialnych Fulbright Award oraz mentorem projektów w obszarze sztuk pięknych.

W latach 2013–2016 dr Monika Niwelińska była kuratorką pięciu wystaw: *Anabioza*, Otwarta Pracownia, Kraków (2013), *Nic nie czuję*, Otwarta Pracownia, Kraków (2014), *Promieniotwórczość. twoje oczy są ciekawsze od słońca* Akademia Sztuk Pięknych, Kraków (2015), *A P*, Galeria Schody, Kraków (2015), *Kosmos. Czasów i przestrzeni jest mnóstwo, a ich dystrybucja nierównomierna*, Kraków (2016).

Dr Monika Niwelińska jest członkiem:

- International Association of Art, IAA/AIAP UNESCO, międzynarodowego stowarzyszenia artystów UNESCO,
- INTERPRINT, międzynarodowego zrzeszenia twórców, galerii i ośrodków akademickich zajmujących się grafiką warsztatową,
- SMTG, Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie,
- Związku Polskich Artystów Plastyków w Krakowie.

Za swoją działalność artystyczno-naukową dr Monika Niwelińska otrzymała szereg nagród: I miejsce w konkursie na znak graficzny Agencji Rozwoju Regionu Krakowskiego (2001), III miejsce w konkursie rysunkowym organizowanym przez Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie oraz firmę Canson (2003), Grand Prix w konkursie na dzieło sztuki w ramach programu Promocji Młodych Talentów organizowanym przez Instytut Sztuki w Krakowie (2004), II miejsce w konkursie na rysunek pod patronatem Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (2004), Nagroda Dziekana Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, Biennale Grafiki Studenckiej Poznań 2005, II nagroda w konkursie fotograficznym LACDA International Juried Competition, Los Angeles, USA (2010), Nagroda III stopnia przyznana przez JM Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie za osiągnięcia w pracy naukowej, artystycznej i dydaktycznej (2014).

W latach 1998–2017 dr Monika Niwelińska zorganizowała 13 wystaw indywidualnych oraz brała udział w latach 2013–2018 w ponad 70 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą, w takich krajach jak: Francja, Niemcy, Austria, USA, Włochy, Hiszpania, Słowacja, Kanada, Norwegia. Twórczość dr Moniki Niwelińskiej doczekała się wielu krajowych i międzynarodowych opracowań, licznych artykułów i publikacji, m.in. w katalogach wystaw, „Magazynie Artystycznym”, Wiadomościach ASP, „Magazynie Artystycznym Szum”, portalach internetowych.

Prace dr Moniki Niwelińskiej znajdują się w zbiorach: Print Study Centre, Museums and Collections, University of Alberta w Edmonton, Kanada, Rhode Island School of Design (RISD) oraz kolekcjach RISD Global, Providence, RI, USA, Fondazione Italo-Svedese w Wenecji, Włochy, Ithaca College, Ithaca, NY, USA, Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie, Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki w Krakowie, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu, Jan Fejkiel Gallery, Kraków, Instytut Sztuki w Krakowie, Wirtualne Muzea Małopolski, University of the Arts, Londyn, LACDA Los Angeles Center For Digital Art, Los Angeles, USA.

Ocena autoreferatu

Część teoretyczna pracy habilitacyjnej dr Moniki Niwelińskiej *Inne Entropie. Zapis światłoczuły przestrzeni popromiennych. Entropia miejsca/entropia obrazu* opiera się na analizie dostępnej literatury przedmiotu oraz własnych doświadczeniach twórczych. Na uwagę zasługuje obszerność i wielowątkowość pracy habilitacyjnej. Praca składa się ze wstępu oraz rozdziałów: *Geneza, Opis projektu, Opis poszczególnych realizacji, Podsumowanie pracy nad projektem, Opis wybranych realizacji plastycznych pozostających w związku z tematem pracy, przypisów i bibliografii.*

Ze względu na obszerność poruszanych zagadnień w recenzji będę starał się uchwycić najważniejsze kwestie, które pozwolą na łatwiejsze wniknięcie w proces twórczy dr Moniki Niwelińskiej, wymiar ideowy i formalny jej pracy.

Jak pisze autorka: „przełomowym momentem i równocześnie bezpośrednim impulsem inicjującym pracę habilitacyjną, było odnalezienie archiwalnej fotografii, wykonane na kilka godzin przed pierwszym w historii testem nuklearnym, ukazującej obraz miejsca zarejestrowany tuż przed totalnym naświetleniem /katastrofą radiacji/, który naprowadził mnie na trop przestrzeni popromiennych, co w konsekwencji zaowocowało intensywnym, wielowątkowym procesem twórczym i badawczym, poświęconym relacji pomiędzy światłoczułością a promieniowaniem”.

Znaczący wpływ wywarły również nurty „nowego dokumentu” i „nowej topografii”, które zyskały popularność na świecie w drugiej połowie XX w. m.in. za sprawą nowego dokumentalizmu Bernda i Hilli Becherów. Charakterystyczną cechą tych nurtów był powrót do formalnego sposobu obrazowania, skupienie na dokumentalnym charakterze przedstawień pozwalających ukazać problemy społeczne, ekonomiczne i kulturowe. Podobnie jak koncepcje „nowego dokumentu”, tak i „nowa topografia” kładły nacisk na obserwację i analizę śladów działań ludzkich w konkretnych miejscach i przestrzeniach. Można jednak odnieść wrażenie, że rozumienie fotografii przez dr Monikę Niwelińską zakłada również możliwość przenikania się dokumentu i ekspresji wynikającą z przeświadczenia, że fotografia nie jest obdarzona jedynie wartością dokumentu, ale otwiera się na inne praktyki artystyczne.

W *Autoreferacie* autorka poddaje analizie wizualnej zapisy promieniowania, materialny obraz jako ślad niematerialnego zjawiska promieniowania radioaktywnego. Rozważania te

prowadzą autorkę do bardziej ogólnych refleksji dotyczących ikonicznych reprezentacji obrazu jako metafory ukazującej pamięć o zdarzeniach i skutkach katastrofy nuklearnej.

W tej części tekstu rozważania habilitantki wpisują się w szerszy kontekst dotyczący antropologii obrazu reprezentowanej przez Hansa Beltinga, który twierdził, że: „między obrazami i miejscami istnieją związki, które nie znalazły jeszcze swego interpretatora [...] Podobnie jak możemy mówić o ciele jako miejscu obrazów, możemy też mówić o miejscach geograficznych, które zyskiwały swoje znane oblicze dopiero dzięki dziełom plastycznym [...] Aura obrazów wiąże się nie tylko z sakralizowanym pojęciem rzeczy, ale w jeszcze większym stopniu z sublimowanym pojęciem miejsca [...] wiele miejsc znamy tylko z obrazów, w którym zyskały one dla nas obecność innego rodzaju. Tym samym przesunięciu uległa relacja obrazu i miejsca¹”.

W kolejnych rozdziałach autorka przywołuje katastrofę reaktora elektrowni atomowej w Czarnobylu z 1986 r. analizując przestrzeń post-nuklearną i możliwości jej wizualizacji w wymiarze fizycznym i metaforycznym. Podobnym, szczególnym miejscem dla habilitantki jest również *Trinity Site*, obszar pustynny położony w stanie New Mexico w USA. Jak słusznie autorka zauważa testy nuklearne przeprowadzane w 1945 r. były punktem zwrotnym, zarówno w dziejach ziemi, jak i historii człowieka, momentem przełomowym w dyskursie dotyczącym zagrożeń nuklearnych współczesnego świata.

Interesujące są również rozważania habilitantki w odniesieniu do fotografii, a właściwie samego procesu fotograficznego, fascynacja procesami światłoczułymi, jak i efemeryczną materią obrazu. Tym zagadnieniom poświęcone są kolejne części *Autoreferatu*, w których dr Monika Niwelińska szczegółowo opisuje procesy realizacji prac, technologie zapisu obrazów, tworzywa fotograficznego, roztworów chemicznych, światła naturalnego i sztucznego. Jak twierdzi François Soulages: „Tworzywo fotograficzne ma szczególny i problematyczny status, ponieważ, z jednej strony tworzy jeden z warunków umożliwiających zaistnienie zdjęcia, z drugiej zaś – dostarcza pierwszej materii, która zostanie przekształcona w fotografię. Dzięki badaniu fotograficznego tworzywa bardziej zrozumiałe stają się warunki chemiczne, optyczne oraz przede wszystkim epistemologiczne fotografii²”.

Kolejne części *Autoreferatu* są przedstawieniem metod tworzenia zdjęć i realizacji artystycznych w kontekście ich materialnej postaci. Habilitantka rozważa istotne zagadnienia odnoszące się do jej aktywności twórczej, związane z pojęciem obrazu entropicznego, powiązania fotografii z tekstem i śladem fizycznym. Szczególnie istotne wydają się odniesienia

¹ H. Belting, *Antropologia obrazu, szkice do nauki o obrazie*, Kraków 2007, s. 76–77.

² F. Soulages, *Estetyka fotografii, strata i zysk*, Kraków 2007, s. 141.

do pojęcia straty i zysku oraz entropii i traumy. Jak pisze, jej twórczość: „to próba uchwycenia zanikającego obrazu, zatrzymania go, ze świadomością, że sama odbitka, owa notacja na papierze jest zapisem obrazu, którego już nie ma – obrazu przeszłego, który przemija i zanika wraz z postępującym naświetlaniem, ostatecznym rozkładem emulsji światłoczułej”. Zapewne dlatego habilitantka bada zjawisko fotografii zarówno od strony materialnej, jak i refleksji humanistycznej, ujmując obrazy w perspektywie teoretycznej, jako zjawiska kognitywne i dyskursywne. Pragnąc uchwycić proces tworzenia obrazów, jeszcze przed tworzeniem „obrazów” w sensie fizycznym, analizuje ich wieloznaczność i wielowarstwowość na poziomie mentalnym. Obraz w jej rozumieniu jest na wiele sposobów związany z myślą, wyobraźnią, wspomnieniem i pamięcią. Jak pisze: „z metaforycznie rozumianym pojęciem obrazu entropicznego związane jest poczucie melancholii, świadomość nieuchronności. Fotografia wpisana zostaje tu w ten sam organiczny/entropiczny obszar procesu, któremu podlegamy my sami”.

Hans Belting twierdzi, że obrazy są środkiem w obronie utraconego czasu i przestrzeni. To, w jaki sposób pojmujemy otaczającą nas przestrzeń, zależy głównie od procesów poznawczych, percepcji i sposobów postrzegania. Są to niezwykle istotne problemy wynikające z potrzeby rozpoznania kwestii obrazu i jego relacji w stosunku do wyobraźni i doświadczeń wizualnych, ponieważ autorka rozumie istotę obrazów, jako zjawiska w wymiarze mentalnym, metaforycznym, powiązane z czasem i pamięcią.

Należy stwierdzić, że poszczególne części pracy teoretycznej ujawniają umiejętność krytycznej analizy tekstów naukowych, budowania definicji i ich kategoryzowania. Istotną wartością pracy teoretycznej dr Moniki Niwelińskiej jest podjęcie refleksji nad procesem powstawania obrazu w odniesieniu do jego tak materialnej, jak i mentalnej struktury oraz próba uchwycenia miejsca obrazu w dyskursie humanistycznym. Praca została właściwie podsumowana, a wyciągnięte wnioski ujawniają szerokie spojrzenie na problemy dotyczące nowych sposobów postrzegania fotografii, materii obrazów i natury sztuki.

Ocena dzieła artystycznego

Wskazane przez dr Monikę Niwelińską osiągnięcie artystyczne *Inne Entropie* obejmuje serię powiązanych tematycznie prac, zrealizowanych w latach 2013–2018. Złożyły się na nią: fotografie, grafiki, obrazy, obiekty i instalacje w przestrzeniach galerii. W realizacji projektu *Inne Entropie* autorka wykorzystwała dokumentalne zdjęcia obszarów skażonych

promieniowaniem radioaktywnym, materiały *found footage*, archiwalne wycinki z gazet i czasopism, druki, dokumenty, fotografie, kserokopie, notatki i szkice.

Charakteryzując twórczość habilitantki, należy stwierdzić, że sytuuje się ona na styku fotografii współczesnej i grafiki wpisując się w szerszy kontekst współczesnej kultury wizualnej. Rozważając poszczególne realizacje składające się na projekt *Inne Entropie* należy zwrócić szczególną uwagę na prace: *Oslona* z 2015 r., *Inne Entropie* z 2016 r., *Fallout* i *Planeta Piołun* z 2016 r., *Hidden Entropy* z 2017 r., *y[gamma trace]* i *Cloud Equivalentents* z 2017 r.

Projekt *Oslona* był próbą wizualnego ujęcia przestrzeni światłoczułych, miejsc prześwietlonych, skażonych promieniowaniem radioaktywnym. Punktem wyjścia był zebrany materiał dokumentalny (zachowane archiwa i reportaże, zapisy relacji świadków), odnoszący się do awarii i skutków eksplozji reaktora atomowego w elektrowni w Czarnobylu w 1986 r. Każda ze zrealizowanych instalacji została uzupełniona przez autorkę o bezpośrednie cytaty z tekstu Swietłany Aleksijewicz, *Czarnobylska modlitwa. Kronika przyszłości*.

Zestaw obiektów i obrazów zaaranżowanych w różnych formach i odsłonach powstał w wyniku złożonych procesów technologicznych. Użyte podczas realizacji prac substancje i tworzywa: ołów, emulsja światłoczuła zabarwione światło jarzeniowe dające efekt żółtego powietrza, cząsteczki grafitu, żywica epoksydowa, sole srebra, płynne polimery, blacha miedziana i sole srebra, posłużyły autorce do rekonstrukcji śladów katastrofy nuklearnej.

Kolejne realizacje *Inne Entropie*, *Fallout* i *Planeta Piołun*, to zróżnicowane pod względem użytych materiałów i aranżacji instalacje również odwołujące się do zjawiska radiacji i naświetlania materii. Autorka w przestrzeni galerii stworzyła obrazy entropiczne poddane organicznym procesom rozpadu i zanikania. Istotny dla dr Moniki Niwelińskiej stał się aspekt performatywny, poddanie dziesięciometrowej roli papieru fotograficznego działaniu światła UV pochodzącego z zainstalowanych w przestrzeni galerii lamp. Proces naświetlania zaburzony był przez osłaniającą papier blachę ołowianą, pełną szczelin i pęknięć.

W pracy *Fallout* stanowiącej rekonstrukcję szczególnego doświadczenia postnuklearnego pejzażu habilitantka wykorzystwała ziemię częściowo osłoniętą folią izolacyjną, na której rozsypała drobinki miki i aluminium, skrzące się pod wpływem światła. Do stworzenia instalacji *Planeta Piołun* posłużyły habilitantce suszone wiązki piołunu. Suche splecione kłaczka zalała płynną, nieutwardzoną żywicą epoksydową i obsypała mialkim pyłem aluminium i opiłkami ołowiu.

Równie interesujące prace powstały w Stanach Zjednoczonych w 2017 r. w ramach projektu stypendialnego *Hidden Entropy*, obejmującego dwie realizacje γ [*gamma trace*] oraz *Cloud Equivalentents*, obie pod względem tematycznym i znaczeniowym miały związek

z obszarem Trinity Site na pustyni stanu New Mexico w USA, w którym w 1945 r. odbyły się testy nuklearne. Podczas pracy nad nimi habilitantka oprócz dokumentacji fotograficznej i filmowej, dokonała rejestracji wizualnej przestrzeni popromiennej z użyciem techniki radiograficznej, bezpośrednio na płytach miedzi, cynku i aluminium pokrytych roztworem płynnych emulsji światłoczułych. Prace stworzone zostały wyłącznie za pomocą techniki fotograficznej zredukowanej do jej istoty, poprzez naświetlanie bez użycia aparatu.

Serię prac *Cloude Equivalents* stanowią sugestywne grafiki, odbitki i płyty światłoczułe, których źródłem były archiwalne i współczesne obrazy radioaktywnego nieba. W metaforycznym ujęciu obłoków, ukazanych w abstrakcyjnych obrazach, można odnaleźć odwołania do dokumentalnego zapisu chmur atomowych, jak również do wizualnego aspektu przedstawień chmur i nieba w malarstwie pejzażowym. Efemeryczne obrazy stworzone przez dr Monikę Niwelińską mogą sprawiać wrażenie zapisu jej osobistych doświadczeń, myśli i emocji, lecz mamy świadomość, że jest to rejestracja konkretnych miejsc, śladów przestrzeni popromiennych.

Za Gottfriedem Boehmem można stwierdzić, że prace Moniki Niwelińskiej: „przekraczają same siebie, wykazując pewną „nadwyżkę”. Wiemy, że ta nadwyżka jako relacja realizuje się tylko w akcie percepcji. Obraz implikuje więc formę pewnego aktu, zawsze adresowanego, ponieważ potrzebuje oka, które fizyczne dane przetwarza w widzenie albo wejrzenie „³. Prace dr Moniki Niwelińskiej ukazując niedostrzegalną rzeczywistość, stają się fizycznym wyrazem przestrzeni światłoczułych, miejsc prześwietlonych promieniowaniem radioaktywnym. Jak twierdzi André Rouillé: „uczynienie czegoś widzialnym wymaga wyzbycia się pewnych automatyzmów i nawyków oraz wyswobodzenia się z narzuconego porządku wizualnego⁴”. Twórczość dr Moniki Niwelińskiej doskonale odzwierciedla takie twierdzenie.

Konkluzja

Na podstawie przedstawionej dokumentacji pracy habilitacyjnej stwierdzam, że w osobie habilitantki należy widzieć wszechstronnie przygotowaną artystkę i pracownika nauki. Osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne dr Moniki Niwelińskiej stanowią znaczący wkład w dziedzinę sztuk plastycznych.

³ G. Boehm, *O obrazach i widzeniu*, Kraków 2015, s. 212.

⁴ Za: A. Rouillé, *Fotografia, między dokumentem a sztuką współczesną*, Kraków 2007, s. 186–187.

Na szczególną uwagę zasługuje bardzo duża aktywność artystyczna habilitantki, nie tylko w Polsce, ale również w znaczących ośrodkach akademickich w Europie, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych.

Praca habilitacyjna stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystyczno-naukowego, wsparte wartościowymi dokonaniem twórczymi. Jest przygotowana rzetelnie, wszechstronnie i daje świadectwo kompetencji autorki w zakresie podjętej problematyki. Dlatego z przekonaniem wnioskuję o nadanie dr Monice Niwelińskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk pięknych.

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'Romanek', is centered on the page. The signature is fluid and cursive.